

A személyes kereseti adó 107,000 forinttal a fogyasztási összevételére 599,000 forinttal van magasabban előirányozva.

A fogyasztási adónál több lehetne az emelkedés, ha egy visszaesése nem mutatkozna újabb is a számadónál.

Ez azonban a többieknek emelkedését ezen 599,000 forinttól, eltekintve ellensúlyozza.

Több ok hat közre a számadónál mutatózó ezen kedvezőtlen eredmény előidézésénél. Közülök az egyik az, hogy a tudomány által gyarmolított ipar már is túlhaladta az illető törvényt, a mely pedig nem sok órával ezelőtt lett megállapítva. Ez időnként kiegyenlítés igényel. Az erre vonatkozó tárgyalások a két minisztérium között teljes folyamatban vannak. A másik ok a kedvezőtlen termékek nálunk, melyek a nyers anyag árát magasra szöktették, az égetést kevésbé teszi ezen években jutalmazóvá.

A harmadik az olaszországi kivitel elő gőrdített akadály, mely az által állott elő, mert a fenálló kereskedelmi szerződés értelmében az olasz királyi kormány a bevételi vámat felemelte.

Igaz, hogy azon szerződés értelmében felemelte az ottani fogyasztási adót is, mindamellett az illető érdekeltek azt állítják, hogy az ottani emelkedés a valóságban nem nehezedik egyenlő súlylyal az ottani termelőkre, mint a milyennel érezteti magát kivitelre termelők által.

További többletek mutatkoznak a bélyegnél 643,000 forinttal, az illetékeknél 439,000 forinttal és a tisztai díjaknál 315,000 forinttal. Ezek összege s többlet lenne az általam kifejezésre hozott 13 1/2 milliónál, ha a bányászatonál egy fogyatkozás nem ellensúlyozná 1 millió 400,000 forint erejéig, a mi egy részben és jelentékeny részben az agio visszamentén alapul, a mennyiben a producát nemese fémekei piaci értéke és ára az által alább száll.

A rendes háztartást illetőleg ez évre is vagy 4 millió frtra lévő előirányozva a deficit és itt az előirányzat 1 1/2-lel kedvezőbbnek bizonyulván a folyó évre elfogadottnál: maga a költségvetés szerint is, a mint méltóztatnak látni, nem egészen 3 millió deficit volna kilitásban, természetesen azon esetre ha a közönségi szükséglet a folyó évvel egyenlő marad. Ez oly állapot melyet én részemről teljesen megnyugtatónak tartok, részint azért, mert a kilitásban vett hiány, t. i. a 3 millió nem annyira, a mi bármely körülmények közt is aggodalmat okozhatna, kivált miután a bevétel egészen és nagyban az 1871. eredmények alapján lőnek előirányozva, részint pedig azért, mert az egész összeg általában csekély, olyan melynek kiegyenlítését az eddigi tapasztalat utmutatása szerint a fokozatos fejlődéstől bizton várhatjuk.

Nehezebb és kedvezőtlen, legalább az első pillanatra, az állás a rendkívülieknél, nem azért, mint ha azon rendkívüli szükségleteink, melyek minden államháztartásban nagyobb — kisebb magasságban előfordulnak, a szintén ilyen rendkívüli, tehát minden évben egyenlően beálló bevételekből fedezhetők nem lennének; hanem azért, mert beruházásaink igen magas összegeket vesznek igénybe.

Az előirányzat a rendkívüli szükséglet címén csekélynek híján 75,000,000 frt. Bitor lesznek némileg részletezni ezt is, hogy természetével a t. képviselőhöz megismerkedhessék. 1,006,000 frt. van a vasúti kölcsön és a legújabb 30 milliónyi kölcsön törlesztésére felvéve; beruházásokra fel van véve 51,079,000 frt sőt, ha ide soroljuk az ut- és víz-építkezést, tehát nem a fentartás, hanem az újtelepítés címén előirányzott összegeket, akkor 4,113,000 frttal még több.

Ehhez járul természetének rokonságánál fogva még azon 12 millió frttal előirányzott előleg, mely a vasúti subventióknak eredményeként mutatkozik.

Nem ugyan gyümölcsöző befektetés, de új aquisition és vagyon szaporodás 2,880,000 forinttal a honvédség felszerelvényeinek fokozása.

Ismétlem, én önmagam különbséget akartam tenni ezek közt a befektetések közt, melyek ugyan előre fejlesztést képeznek, de materialiter nem gyümölcsözők, mint pl. az ut és vízipépítések és a honvédség felszerelvényei és azért ezeket kihagytam azon főösszegekből, mely 51 millióban jó kifejezésre a sajátképi anyagilag is gyümölcsöző beruházások címén.

Rokontermészeti ezzel ama 12 millió is, mint-hogy egyszer kamatostól kell megtérülnie; de mert ez a távolba esik, szintén külön állítottam.

Ha mindezeket összevesszük, akkor rendkívüli kiadásaink, melyeket illetőleg szó lehet arról, ha vajjon nem lehetne-e, miután egyszer egyik, más-szor másik, évről évre előadja magát — a eendések közé befoglalni, 4 — 5 millióra mennek, amaz igen jelentékeny beruházások az egyes tárczák közt következőleg oszolnak meg:

vallás- és közközt. minisztr.	267,545
igazságügy	485,800
kereskedelmi	1,115,010
pénzügyi	4,786,905
közmunka	44,323,1857

Méltóztatnak látni, hogy a dolog sulya a közlekedési minisztérium építkezéseire esik, az 51 millióból szintén 44 millió. Ezen aránytalanul nagy posztúra nézve azonban meg kell jegyeznem, hogy ebből a közel 75 millió frtból új hitel csak 52 millió 284,000 frt a melyben 22,655,000 frt átruházás

van, a folyó évről; tehát azon neme a fedezetnek, a mely ez évre ki lett jelölve, fenn áll erre nézve.

Igaz, hogy ez nem nagyon vigasztaló, a mennyiben lebegő adósságra voltam e részben utalva, közel 26 millió erejéig.

De kötelességemnek tartom a t. ház tudomására hozni, hogy előre láthatólag a mely mértékben a közlekedési s a többi minisztériumok a maguk hitelét a beruházásokra ez év folytán igénybe nem vennék tehát átruházatni kívánnák a jövő évre, ugyanazon részben még a pénzügyminiszter sem lesz kénytelen a neki nyitott hitelt igénybe venni, világos bizonyítékaul annak, hogy azon nyitott hitel valóban nem egyébre, mint ezen építkezésekre és beruházásokra lett volna szükséges és ugyanazért a mely részben ezek továbbra haladnak, a hitel igénybe vétele is továbbra marad. A fennmaradó 52 milliónyi új hitel fődőzésére az államnak rendelkezésére áll az évre előirányozható rendkívüli bevételekből 8,521,000 frt, továbbá rendelkezésére áll a 30,000,000-nyi kölcsön maradványa t. i. a mennyiben az ez évre nem volt előirányozva 7 millió frtal, a sorsolási kölcsön terhet az építkezések természeténél fogva 5,075,000 frtal, a gömöri záloglevélkölcsön 3,400,000 frtal: miudezt összevételre 3000 f. híján 24,000,000, Fennmarad 23,700 frt. bevezetlen további

szükséglet az esetre, ha a közlekedési minisztérium az általa előirányzott 44,000,000 frtot. elépíteni valóban képes is lesz; ennek mikénti fedezése iránt akkor tartom fenn és tartja fenn a kormány a t. ház kegyes engedelmevel előterjesztését megtenni, ha egyszer a szükséglet és fedezet végleg megállapítva lesz. Egyelőre csak annyit kívánok jelezni, hogy felfogásom szerint két út áll előttünk, vagy a czélbavett építkezéseknek megfelelő összegeket — miután azok nem az év kiadásai és az év terhei, hanem egyszer mindenkorra szaporítása az állam birtokába eső vasutaknak, kikötőknek s hidaknak — előteremteni a jövő évről, vagy ezen terhek egy részét megfelelő kombinációk által az állam vallairól leemelni. Mindezen kiadások olyanok, melyek már meg-hozott törvényekben gyökereznek, melyek megkezdék és bevégnék egy vagy más uton elengedhetetlen.

A rendes és rendkívüli kiadásokat és bevételeket illetőleg ezeket előre becsátva a hitel és pénztár műveleti kiadásokra vonatkozólag azt kell megemlítenem, hogy ezek mindannyian tökéletesen megnyugtató helyzetet mutatnak. Legjelentékenyebb közülök a földterhermentesítési és örök váltási alap. Ez, dacára annak, hogy ez utóbbi években tetemes új kiutalások történtek a részekben és Erdély területén, oly kiutalások, melyek messze meghaladták az törlesztéseket, mindamellett fokozódó jövedelmei nél fog mindig activ áll. Az előbbi évekre a korábban kapott előleg megtérítéseül még jelentékeny föltsége is maradtak, jelesen 1871-re 757,000 1872-re 474,000 föltséget mutatott: 1873-ra azonban már csak 67,000 frtot, minthogy az új kiutalások tetemesen meghaladták a törlesztéseket.

Az alapigazgatóságok értesítése szerint a kiutalások zöme 1875-ben megtörténik, úgy, hogy azután oly aprólékok következhetnek csak, melyeknél a juridikus nehézségek akadályozták a kiutalást, mint a milyenek nálunk is előfordulnak, hol ezen stadiumra már korábban eljutottunk. Tehát azonul az államany emelkedni nem fog, a jövedelmek pedig természetesen fejlődés nyomán, alapos reményünk szerint ezután sem maradnak stationariások, amint nem maradtak eddig. És így el fog érkezni azon idő és pedig előreláthatólag már 1875., a midőn a korábbi időben a köz-kincstárból nyert előlegek kamatait és majdan a tőkét is jelentékenyebb részletekkel lesz képes ezen alap megtéríteni segítvén ezzel a közterhek viselésén.

A mi a szölvődésma-váltási alapot illeti, az természeténél fogva legalább jogilag mindig activ kell, hogy álljon, miután a kiutalványozott összegektől 8%-ot tartoznak fizetni az illetők. Természetesen ez csak juridikailag áll így, valójában pedig attól függ, be is lehet-e tényleg hajtani azt, a mi a törvény értelmében az illetőkre kirovandó, ez pedig miután a váltásigkötelezettek nagy része valójában szegény, s csak szölv-birtokos, az évről-évről függ.

Én egyébiránt meg vagyok győződve, hogy az itteni különbözet gondos kezelés mellett két, három, mondjuk négy-százezeren túl egy évben sem fog menni, míg más évben talán ennyi felesleg fog mutatkozni.

A harmadik a gömöri záloglevél-kölcsön, melyről előreláthatólag mondhatni, hogy a maga rendelkezésének megfelelően képes leendő, más szóval, hogy az előrelátott és beszerzett összegekkel a czélba vett vasut ki is lesz építhető.

A törlesztés ezeknél is jelentékeny, és 4,777,000 frtra rugó összegekkel van előirányozva, melyek a dolog természeténél fogva évről-évre fokozódnak, a szerint magasabb összegekben fogván bekövetkezni, a mint a kamatozás alább száll.

Végig menvén a három főczimen, kötelességemnek tartom azon aggasztó közlemények után, melyeket a lapok tág körökbe szétbortak, s melyek az országban, sőt mondhatnám az országban kívül is igen nem kedvező szolgáltatásokat tettek nekünk — egy pillantást vetni általános finanszialis helyzetünkre. (Halljuk!!!) és e tekintetben azt gondolom, hogy legjobban járunk el, ha a múltból is iparkodunk következtetést vonni a jövőre nézve. (Halljuk!!!) Mióta a magyar

kormány átvette az ország ügyeinek vezetését rendes költségvetésünk következőleg állott:

Rendes bevétel

1867-ben	115,989.080
1869-ban	129,745.000
1869-ben	137,781.000
1870-ben	142,127.000
1871-ben	147,817.000
Rendes kiadás:	
1867-ben	114,996.000
1868-ban	119,612.009
1869-ben	125,050.000
1870-ben	143,599.000
1871-ben	145,073.000

Tehát öt éven keresztül egyetlen egy év mutatkozik egy millió, körülbelül 400 ft hiánnyal, míg a rákövetkező mindjárt hozott 2 millió 800 ezer f többletet.

(Folyt. köv.)

Helyreigazítás.

E lap 196-ik számában s különböző változatokkal néhány magyar lapban is egy rövid közlemény jelent meg, mely szerint állítólag Brace amerikai utazóval tartott beszélgetésem alkalmával, a szász nemzetnek a magyarok által elnyomtatása miatti panaszaimmal finom módon utasítottam volna el. A közlemény ide tartozó része ekép hangzik: „Beszélgetve a szász-lekenczei ev. ref. pap Budackerről, ki a szászok viszonyairól adott felvilágosítást s végre elnyomtatást is említett, (Brace) azt kőrdé Budackerről; hány éve. hogy az országba jöttek? Felelet volt: 700 éve. Brace erre azt felelé: s aynyi idő alatt nem lettek magyarok? akkor nincs miért panaszkodnotok!”

Az idézet közleményt, melynek tudomására csak e hó 17-én jöttem, tekintetbe sem vettem volna, ha csak az én személyemet illetné, mivel tudom, hogy az nem elég jelentékeny, hogy e lap olvasóinak körében érdeket kelthessen. De miután e közlemény nemzetársaim a szászok érzületére hamis világot vetetne, mintha t. i. ezek minden alkalmat felhasználának, hogy a magyarokat azjidegenek előtt kisebbsítés és gyanúsítás, nemzetársaim irányában — kik semmit sem óhajtanak inkább, mint a többi testvérmekkel békében és egyetértésben élni — a kötelességemnek tartom a kőholt közlemény helyreigazítását.

E czélra azonban kissé bővebben kell hozzá-szólnom s elbeszélnem Brace urral tartott beszélgetésem folyamát, mire az olvasás türelmét igénybe veszem.

Aug. 19-én találkoztam Czikmántorban Brace urral, a ki ktsérőjével az ottani szász papot volt felkeresendő, hogy tőle a szász életéről stb. effélé-ről tudakozódjék. Együtt mentünk el Rőmer lelkész urhoz, meglátogattuk vele az iskolát s belépünk néhány szász paraszt házába. Részint a paplakban, részint a fogadóban folyó beszélgetésünk alkalmával tudakozódott Brace ur, hogy Magyarország két nagy pártjának melyikéhez csatlakoznak a szászok? Cso-dálkoztam e kérdésen, mert Brace ur azt mondta volt, hogy hosszabb idő óta mulat Erdélyben, de Brace ur még sokkal nagyobb mérvben csodálkozott feleletemen: „A Deákpárthoz.” Brace ur ki is fejezte bámulatát, azt mondván, hogy feleletemen csodálkozik, mert ő eddig mind azt halla, hogy a szászok a magyarokkal engesztelhetetlen ellentétben vannak. Erre azt válaszolám, hogy itéljen maga: helyes e állításom? A szászok előtt a magyar korona országainak Ausztriával szorosabb kapcsolatára törekedtek, képzeltet volna-e, hát, hogy most Magyarország azon lazább kapcsolat Ausztriával, melyet egyedül a Deákpárt tart fenn, nem akarnák, hanem Ausztriától tökéletes elválást óhajtanak, tehát a balpárt-hoz tartoznának? Ez úgy látszik meggyőzte Brace urat, mert igen élénken szóla ktsérőjéhez: „Hallja ön, a szászok a Deákpárthoz tartoznak, mondja meg ezt gr. Tholdalaginak.”

A mi a szászok és magyarok közti engesztelhetetlen ellentétet illeti — folytatom — arra azt kell mondanom, hogy nem létezik. Brace ur könnyen meggyőződhetik e felől, ha a magyarok és szászok kölcsönös érdekeit szemügyre veszi. Mindketten jelentőségek gyökérül a birtokot és műveltséget tekintik, nincsenek tehát társadalmi ellentétben; mindketten azt kívánják, hogy a politikai jogosultság az államéletben, a birtokon és értelmiségben alapuljon, mindketten határozott ellenségei a „suffrage universell”-nek, honnan jöjjön tehát az engesztelhetetlen ellentét a szászok és magyarok között, ha érdekeik a társadalmi és nyilvános életnek ily fontos viszonyaihoz azonosnak?

Brace ur tökéletesen elismerte fejtegetésem igaz voltát, melyért nekem meleg szavakkal, köszönetet mondott; azonban azt kőrdé: vajjon mi lehetne az oka, hogy magyar részről ily engesztelhetetlen ellentétet gyanítanak a magyarok és szászok között?

Ha ily engesztelhetetlen ellentétet gyanítanak magyar részről — mondom körülbelül — min kételem, annak talán az lehet oka, hogy a szászok az 1868-iki nemzetiségi törvényével elégedetlenek, mert őket, mint a többi nem magyar nemzetiségeket is nyomja és szorítja, s ennél fogva e törvény ellen minden alkotmányos eszközzel harcolnak s annak módosítására törekcsenek.

Körülbelül ez volt tartalma Brace urral tartott beszélgetésünknek. Brace ur ktsérője mint becsületes ember, ha a német nyelven folyt beszélgetésünket értette, bizonyára nem vonakodik, ezt bizonyítani. A 700 esztendőről sat.-ról szóló roszakaratu koholmányban — azon összefüggéssel, mint az idézett közlemény beszéli el — nincs egyetlen igaz szó. A nélkül, hogy magamat a beszédben valami csatákésznek, vagy történettudósnak tartanám, mégis Brace ur ezen szavaira: „s ennyi idő alatt nem lettek magyarok? akkor nincs miért panaszkodnotok, azt felelem vala: „Tyba, nem is volt ám 700 év alatt soha oly rossz nemzetiségi törvényünk, mint 1868 óta.”

Már most azt bátkorkodom kérdeni, mi haszna legyen annak, ha egy idegent, a ki hazánkban utazik, hogy az országot és lakóit megismerje, ol dolgokkat ámitanak el, mint „engesztelhetetlen ellentét magyarok és szászok közt” sat? Valóban azt aiszik-e azok, kik így információlják az idegeneket, he valamely idegen író vagy hírlap-reporter ily információ alapjáa kihájlja a világba: „a szászok engesztelhetetlen ellentétben vannak a magyarokkal, hogy az által a haza tekintélyét öregbítették, a haza erejében és szilárdságában való hitet nevelték?”

Budaker Gottlieb,
lekenczei ev. luth. pap.

Nyilatkozat a m. ujjfalsi levelekre.

Tetszett egy m. ujjfalsi jobboldali urnak Kolozsmegye n.-almási szolgabírói járásban birtokait meg-szemlélendő, ezen járás szolgabíráját, a „Kelet” 176. számában, a közönség előtt pengellengő állítani, 5 községi jegyzőnek hivatalaikból lett elmozdittatásért.

Nézetünk szerint a közmegrovásnak méltatlanul kitett szolgabíró „az irodalom terére magát feltölt nagyreményű törvényvédő jobboldali ur vádjára a „Közönség köréből” rovatban a „Kelet” 183. sz. oly szerényen válaszolt, hogy a „határozott jobboldali, és teljesen független ember” egész magas te-nézzéssel fitnyálva, újból bátorságot veszen magának — íróvá magasztalva, a „Kelet” 179. számában dorongolni, unalmas felületésével, a „kicsike” szolgabíró.

Midőn a törvénynek ily hatalmas védője lép fel másodsor is, 5 kenyerét vesztett községi jegyző mellett, hirdette: hogy ezeket csak egy brevi manu tőkre tette a „kicsike” hibájuk nélkül; hogy a kik ezt olvasták, s a szolgabíró elítélték, ezután azt ne higgyék, hogy a n.-almási szolgabírói járásban basaság uralg: többek, sőt az egész szolgabírói járás értelmeshajneik és rendszerű lakoinak nevében kinyilatkoztatjuk, miszerint e két cikk vádaskodásait nem tekintjük egyébként, mint a sajtóvali éretlen visszaélésnek; egy közhivatalnok rennomójának megsemmisítésére, mi az írói viselkedésnek szerencsétlen szüleménye! Védő-szárnyai alá vevén hírlap utján oly községi jegyzőket, kik hivatalaikban képes-ség nélküliek, hanyagok, pontatlanok és iszásokok voltak.

Azt hisszük pedig, hogy midőn az újabb községi törvény is figyelembe kívánja venni a mostani Jegyzőknak ha nem képességeket, legalább pontosságukat, munkásságukat a jegyzők leendő alkalmazásánál: semmi sérelem nem lett elkövetve, ha alapos okoknál, alispányi rendelkezés és így megfontolt körülményeknél fogva mozdítottak el egynehány oly egyének, kik hosszas gyakorlat után sem tudták, vagy akarták magokat oda kvalifikálni, hogy fontos hivatásukat teljesítsék; hanem iszákosságra merülve, s a néppel így fraternizálva, ügyes-bajos dolgaikat így tárgyalva, ezt demoralizációra vezették.

Bizonyára számadó csak egyetlen családot is kenyerétől megfosztani, de ha közhivatalba van valaki, és egy testület kenyerével tartja fenn, csak úgy állhat meg, ha le- és felélek, kikért és kiknek felelős, megfelel kötelességeinek.

Erdélyi részünkben, eddig is csak azou közlegekben volt némi rend, hol pontos és lelkiismeretes jegyzők voltak, s főképp iszákosság által nem súlydtek le a köznép demoralizálására. Arra a közlegek küszöbön levő rendezésénél nálunk nagyon kell figyelmeznünk, főként az értelmetlen közlegeket illetőleg, miszerint jethetőleg oly jegyzők választassanak, kik mintegy vezetők eszélyesen előlmenjenek az elharapozott fe-gyelmetlenség, törvényiranti engedetlenség, a vagyon-és tulajdon szentségének nem becsulása, a közügyek-beni részvétlen hidegség sat. megállításában. Mert valjuk meg: népünk neomcsa közönyös, hanem éppen hanyag, magára hagyva, vagy rossz vezetővel bírva — mindazon kötelességek teljesítésében, melyek a köljóra legkisebb áldozatot igényelnek.

Enyit szükségünk tartottunk járásunk méltatlanul bepiszkolni törekvő szolgabírája mellett felhozni. Azt hisszük, miszerint mi jobban ismerjük és tudjuk ennek hat év óta törvényes és pontos szolgabírói eljárását, mint azon utazó, ki maga is egykori községi jegyzői állomásából a járásban szoknya után birtokossá válván, birtokát ottan-ottan meglátogtja, hősiesen felkarolva — a szerinte méltatlanul, törvénytelenül elcsapott jegyzők jalkiáltásait!!

Minthogy az írói viselkedés közlünk egyi-keket sem ingerelte még annyira, hogy kedve legyen e különben unalmas ügyben feleslegelni, végül ki-nyilatkoztatjuk: hogy la azon jobboldali, a helyett,

hogy az illető helyen, a pártfogása alá vetteknek szerezzék orvoslátot: újból károgni fog, nem fogjuk méltónak találni legkisebb feleletre.

A járás jobboldali értelmesebbjei nevében egy megbízott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, szept. 23.

— **Király ő felsége** szombaton délelben fogadta az országgyűlés mindkét házát ünnepélyes bemutatáson. Mindkét ház tagjait az illető elnök mutatta be a felségnek, ki a képviselőház elnökének hódoló beszédére így válaszolt: „Utamból szerencsésen visszatérve, örömmel jöttem őszintén kedvelt Magyarországom fővárosába, figyelemmel óhajtván kísérei alkotmányos munkásságukat, a melynek eredményeihez a legszebb reményeket köti e haza és köztöm én is. Szívesen viszonzom önök üdvözlését.” A főrendek szószólója a herceggímás volt, ki üdvözlő beszédében meleg szavakkal ajánlta a főrendeket ő felségének, mire ő felsége következőleg válaszolt: „Örömmel vettem és szívesen viszonzom üdvözlésüket. Meg vagyok győződve, hogy azon nagy feladat megoldásában, mely a törvényhozás előtt áll, a felsőház is hazafias buzgalommal fog közreműködni.”

— **Az országgyűlés** mindkét házának közös ülésébe ugyanaz nap választatott meg az új koronaőr, a főudvarmesterré kinevezett gr. Károlyi György helyében gr. Festetics György személyében. A felség rajta kívül még br. József Lajost, br. Sinai Simont és Radványzsky Antalt candidálta. Az új választott koronára a karok és rendek bemutatása után a szokott esküt letette ő felsége kezébe, a két ház tagjainak jelenlétében.

— **A kolozsvári tüzoltó-egylet** alapító tagjainak sorát, mint halljuk, gr. Bánffy Béla ur nyitotta meg. A száz fős alapítvány első évi kamatját már át is szolgáltatta az egyletnek. Az egylet lapunk útján is köszönetet mond a nemes grófnak adományáért.

— **Önkéntes tüzoltók** egy szép emléket adtak jelét meleg ragaszkodásuknak egykori parancsnokuk Gamauf Vilmoshoz. Tegnap délelött 10 óra körül ugyanis, szép számmal gyűltek a redoute udvarára s onnan négyes sorban élőkön Miorich Károlyval Gamauf Vilmos ur szállására mentek. Itt volt parancsnokukat az udvarra érkeztek éljenek fogadták s Barabás a tüzoltók nevében átértett szavakban adott kifejezést az őszinte hálaérzetnek parancsnokuk fáradozásaiért, s az erős óhajnak vajha jövőre is parancsnokuknak mondhatnák. Gamauf Vilmos hangsúlyozta tovább a szónok ártette egyik nagy hazánkfi mondatát: „gyáva az, ki bérért jó, de még gyávább, ki hazájához bérért hív.” Ők sem bért kívánnak adni a szent ügy iránti lakadatlan buzgóságért, hanem hálájuk és igaz ragaszkodásuk jelül egy szerény emléket. S ekkor átnyújtott egy igen értékes ezüst serleget, melyet tüzoltók maguk között önkéntes adakozás útján vettek. Gamauf tanár ur rövid szavakban meghatottan mondott köszönetet a megemlékezésért. Ezután a tüzoltók egykori parancsnokukat megjelenezve távoztak. Éljenek derék tüzoltók is.

— **A tűzoltók** javára tegnap este rendezett tűzijáték is szépen sikerült, a közönség elég népes részvétele mellett. Szabó Lajos több meglepő mutatványért kapott tapsokat s általában elismerőleg kell felemlítenünk, hogy a tűzijátékoknál oly gyakori vétségek, utja tévesztett roppentyúk teljesen hiányoztak. Az egésznek talán csak a rövidség volt hibája. S itt nem hozhatjuk fel eléggé magasztalólag tüzoltóink, nemes fáradozását a közjó érdekében. Az egész tűzijátékon magát az előadást kivéve minden szolgálatot ők teljesítették.

— **A jótékony cselelő** négyzet szombati hangversenye ténylesen sikerült; de csak a szereplők részéről, mivel a közönség jóval láta a nemes cél iránti lelkesedéstől a páholyok s különösen zártzárak nagy részét üresen hagyni. A közreműködőkről csak szép dicsőretekkel szólhatunk. Siegenfeld kisasszonyt becélték korai csokrokra fogadta a közönség s valóban kiváló nevéhez illő könnyűséggel és gyakorlatossággal játszott a zongorán. Pataki Otília k. a széles hang kör felett rendelkezik. Éneke szép és erőteljes. Benei k. a-nak templomainkban többször hallott éneke most is tapsokat aratott. A kolozsvári dalkör tanúságát adia annak — mit különben is tudunk — hogy a n.-várad kiűzetést méltán érdemelte ki. S végre kevés olyan klarinetosa lehet Magyarországnak, mint az öreg Pongrácz.

— **Igazgatói jelentés.** A kolozsvári róm. kath. főgymnasiumban a jövő 1874/5 tanév a sz. lélek segédül hívásával október 1-én vendi kezdetét. A beiratások f. szeptember hó 29—30-án és október hó 1. 2. és 3-ik napján délelőtti 9 órától 12-ig fognak lefolyni, ugyanazon napokban délutáni félhárom órától öt óráig a felvételi illetőleg pót-és javítóvizsgálatok fognak megtartatni 4-én lesz az érettségi ismétlő vizsgálatnak írásbeli-5-én szóbeli része; 6-án vasárnap; 7-én rendes előadások. A félévletti kíváncsok keresztleléllel és szülei vagy ezek helyetteseivel tartoznak megjelenni. Kolozsvár, 1872. szeptember 22-én. Várady Mórinc főgymn.-igazgató.

— **A berlini találkozón** az orosz csár a londoni „Standard” értesülése szerint Ausztriával és

Poroszországgal leendő barátságos együtt X tartása fejében viszonzásul a párisi szerződés felbontását kérte. Erre nézve azonban még semmi megállapodás nem történt.

— **Deressin J. lóvárdájában** holnap kedden, Páry Erzsébet k. a. első művelőglóné jutalomjátékul nagy diszlocadás leend egész új és változatos műsorozattal.

— **Tegnap** a következő táviratot vettük Udvarhelyről: „Az udvarhelyszéki központi választmány tegnap 31 szavazattal 9 ellenében október 24-re tűzte ki az új képviselő választást, mintán az első szavazáskor egyik jelölt sem kapta meg az általános többséget.

A kolozsvári árvaház javára Nagy-Ajtáról „Ida” név alatt 16 frt 40 krnyi összeget vettünk, melyet az illető helyre köszönettel átszolgáltattunk. Nem állhatjuk meg azonban, még az indiscretio vádjának kitéve sem, hogy a t. honleány kísérei sorait ide ne igatassuk. A levél így hangzik: „E hó 14-én tartott kedélyes estélyünkön nem csak a gyönyörök élvezetével éltük át, hanem a nasznosról sem feledkeztünk meg. A közbe eső szünidőt, adonisaink célszerű megadótatásával kívántuk felhasználni. Több, — kisorsolásra szánt — tárgyat állítottunk össze, a többi között . . . megfogom, de el ne árulja t. szerkesztő ur! egy ártatlan csók is került kisorsolási áll. De képzeld csak szerkesztő ur, a fatum véletlen játékát! — egy tisztességes kornak örvendő bányánk nyere el. Gyebár mily könyörtelen a sors? Nó de seba, mégis némileg kárpóltattott. Lám szinte el is feledém, hogy a szerencséséjék miféle célra volt tervezve, pedig jelen soraimnak egyedül elzélja a körülményt és eredményt felmutatni. A sorsjáték a „kolozsvári árvaház” javára jövedelmezett 16 frt. 40 krt. mit ide zárva azon szerény kéréssem kíséretében küldök meg szerkesztő urnak, hogy ezen összegeket szíveskedjék rendeltetési helyére juttatni és becses lapjában köszönje meg nekünkben a lelkes pártfogóknak szíves támogatásukat, hogy igénytelen tervünk kivételét megmentették a cser koszorútól. „Ida”. A köszönetet az Adonisk bizonynyal szívesebben fogadják a szép ajkaktól — ha tán nem is csók alakjában, mint tőlünk, a mi inkábbis azoknak szavazzuk meg azt, kik esőjükkel is pénzt szereznek — az árváknak.

— **Tegnap** folyt le a kolozsvári lóverseny második napja. Erről is csak azt mondhatjuk, mit a péntekiről, hogy eddigi lóversenyeinkhez mérve igen halavány volt; az idő is borongott s a meglehetősen száma közönség inkább a korlátokon kívül, vagy mellett, mint a páholy és körszékekben foglalt helyet. A ki különben a szép vékony lábú s karcsu dereku lovakat kedveli, kedveltjeit itt fellelhetette, mert valóban gyönyörű természetű paripákat lehet látni. Mi az eredményt illeti: a kisérleti versenydíjat br. Bánffy Ádám „Erdőszépe” nyerte; az erdélyi díjt ugyancsak br. Bánffy Ádám „Babám”-ja; a gátversenydíjat futás nélkül nyerte b. Wesselenyi Béla „Drillindrin”-je, mivel a többi versenyző a csizma nevű híres szürke előtt visszalépett, az egyleti díjt b. Bánffy Ádám „Tündér”-je; az 500 drb. arany államdíjat g. Károlyi István „Primrose”-ja és a viaszverseny díjat gr. Sztáray János „Rubicon”-ja nyerte el.

— **A „Honnak”** azt sürgönyözték, hogy M. Tásárhelyt a baloldali fáklás zenén 8 ezeren vettek részt. Megjegyzendő, hogy M.-Vásárhelynek 12 ezer s pár száz lakosa van, 50 egy néhány szó kivételével a város fele a jobboldalra szavazott. Ha tehát a távsürgöny igazat mond, a fáklászenénél a csecsemők is mind megjelentek. A hon és a „Hon” büszkén tekinthet a jövő e dicső reményeire!

— **A hunyadmegyei takarékpénztár** alapszabályai a m. kir. kereskedelmi-, ipar- és földmívelési ministerium által f. évi szeptember hó 17-én 12,011. sz. a. a törvényes bemutatási záradékkal elláttattak.

— **Hogyan él a mi királyunk ő felsége?** Királyunk életmódjáról a berni „Bund”-nak következőt írják: „Csodálata méltó Ferencz József császár és király fáradhatlansága, mely tekintetben egy európai uralkodó sem hasonlíthat hozzá. Télen-nyáron változatlanul 5 órakor hajnalban kel, 7 óráig nagyobbára kíséret nélkül sétát tesz, ezután kávézik s 9 óráig titkáiraival dolgozik. Ha a benyújtványok elintézték, Schöbbrunn, Laxenburg, vagy akárhonát, hol nyári tartózkodása van — a városba megy, hol kihallgatásokat ad, fogad, a ministerek előterjesztését meghallgatja s néha nyilvános intézeteket, kasszárnyákat, hadigyakorlatokat vesz szemle alá, néha pedig még, ha marad ideje, családjának ezen vagy azon tagját vagy más kitünőbb személyiségeket meglátogat. Eközben villásreggelijét is elkölti, mely, mint a király minden étkezése, rövid időt igényel. 4 és 5 óra közt délután van az ebéd, melynél igen keveset iszik, és mértékletesen eszik, mindig elébe téve a jó népszerű ételeket a francia konyha mesterkéltségének. Este, akár látogat színházat, hangversenyt vagy bált, akár nem, mindig ismét néhány órát szentel az államügyeknek. Ha tüdvész át ki ejel, bizonyosak lehetünk arról, hogy egyike lesz az elsőeknek a vész helyén. A helyett, hogy lefeküdnék, nem ritkán, ha Bécsben van, 10 órakor éjjel ül be a waggonba, Reichenaua vagy Mürzschlagba utazik, még hajnalhasadta előtt stájer hegyi lőtőnyben mászik az égnek tornyosuló hegyekre, hogy fájdok vagy zergék után vadásszon. Reggel pedig, mikor sok jómódu polgárember még reggeli kávéját szörpö-

li, már ismét Bécsben van, és oly frisen és vidáman fog ismét munkájához, mintha az egész éjet nem a stájer havasokon, hanem lágy váncosok közt töltötte volna. Ha messzebbre utazni szándékozik, rendszeren éjjel utazik, hogy csak a napot nyerve, s igen gyakran megtörténik, hogy hajnalkor, egész éjen át tartott utazás után, a vagonból kiszállva, közvetlenül lóra ül, hogy egy-egy csapatszemlében részt vegyen, a mikor is egész nap nem jó ki a nyeregből. És e mellett soha nem látni ily alkalommal uralkodónk arcán a fáradtság nyomait. Valóban a magyar király nem kényelmeteskedik.”

— **A svéd-norvég király** meghalt, mint egy távirat jelenti, tegnap este malmoe-i nyaralójában. Trónörökös nem lévén, a halálesetnek nagyobb politikai jelentősége is van valószínű hogy Svéd-Norvég országoknak Dániával való egyesülése fog bekövetkezni, mit már azóta emlegetnek, mióta az elhunytt fejedelem leánya a dán trónörökös neje lett. XV. Károly Lajos Jenő neje által szeretett uralkodó volt és szigorú alkotmányossággal kormányzott. Született 1826 máj. 3-án, s trónra lépett 1859. jun. 8-án. Neje Lujza orániai hercegnő, kit 1850 jun. 19-én vezetett oltárhoz, tavaly hunyt el.

— **Az európai haderőről** a berlini „Post” rövid szemlét közöl, melyből kitűnik, hogy a Berlinben találkozott három császár hadai majd kétszerte fölülmúlja számra nézve Európa összes többi országainak együttes hadseregét. Így az orosz hadsereg létszáma, nem számítva a rendőrséget, a helyőrségeket s az Európán kívül elhelyezett kozákokat, 1,362,464 ember, 324,76 ló és 20,4 ágyú. Az osztrák hadsereg 963,051 ember, 132,323 ló és 1424 ágyú. — A német hadsereg 1,052,506 ember, 239, ezer 314 ló és 2022 ágyú. A három hadsereg létszáma tehát 3,477,991 ember, 696,397 ló 5530 ágyú. Másrészt Franciaország hadereje 505,537 ember, 113,939 ló és 974 ágyú; Olaszországé 501,977 ember, 43,472 ló és 720 ágyú; Angliáé 470,779 ember (ebből azonban csak 154,638 használható a birodalom határain kívül) 33,642 ló és 336 ágyú; Belgiumé 99,846 ember 12,034 ló és 152 ágyú; Hollandiáé 66,743 ember 8500 ló és 96 ágyú; Dániáé 51,843 ember, 9684 ló 96 ágyú; Törökországaé 545,938 ember, 68,834 ló és 732 ágyú; Spanyolországé 216,994 ember 30,252 ló és 456 ágyú, vagyis az első három nagyhatalommal szemben Európa többi orrságainak összes hadereje 2,183, ezer 514 ember 820,357 ló és 3584 ágyú. Megjegyzik azonban az említett lap, hogy Franciaország az új szervezet szerint egész három millióra emelheti haderejét s 2400 ágyút küldhet a csatatérre.

KÖZGAZDASÁG.

A közmunka szabályozásáról.

Metzner Antaltól.

(Folytatás.)

A készpénzért eszközölhető munka tehat úgy viszonylik a közérvel elért eredményhez, mint megközelítőleg a 2: 1, mi más szóval azt jelenti, hogy ha a közmunka nem természetben, hanem annak értéke készpénzben állandott rendelkezésünkre, minden évben kétszerte nagyobb eredményt lettünk volna képesek elérni. A közmunkának természetbeni alkalmazása által okozott kár ezek szerint már a hatvanas években mintegy 2¹/₂ millió forinttal rugott, mely elpazarolt erővel minden évben legalább is 20 mértföld utat lehetett volna építenünk. S csak ha a legközelebbi 25 évet vesszük is figyelembe, már eddig 500 mértföld múlttal szaporíthattuk volna annyira hiányos közlekedési eszközeinket.

Hogy pedig mily óriási a veszteség, mit azon 500 mértföld ut hiányában csupán a szállítási költségeknél szenvedtünk, kitetszik a következő számításból:

Ha egy napi fogat bére 3 frttal = n; egy fogat tehertérségét = f kiépített uton csak 20 mázsával, kiépítetlen uton pedig 9 mázsával vesszük számításba; s a napi ut hosszát mértföldekben = h, a ló gyorsaságának másodpercen 4 láboyi = s és a munkaidő tartamának egy nap alatt 8 óra = t szorozmányával, s végre az ellentállási tényezővel, mely a tapasztalás szerint kiépített utaknál ¹/₁₀, kiépítetlen utaknál ¹/₂ rész, vagyis ha a kiépített utnál az ellentállást m=1-nek a kiépítetlennél ⁵/₃ résznek vesszük, akkor egy mázsá teher szállítása mértföldenként:

$$P = \frac{n}{th} \text{ és; minthogy } h = stm, \text{ e szerint}$$

$$P = \frac{n}{(stm)} \text{ vagyis az értékek helyettesítésével:}$$

I. Kiépített uton $P = 3, 12 \text{ kr.}$

II. Kiépítetlen uton pedig $P = 11, 9 \text{ kr;}$ tehát egy jól kiépített és természetes állapotban levő uton a szállítási bérkülönbség mértföld-mázsánként 11, 90—3, 12=8.78 kr.

Ha ezek után a mai forgalomnak csak ¹/₁₀ részét vesszük naponkénti 200 mázsával mértföldenként számításba, az egy évi forgalom 500 mértföldön 36,500,000 mázsára tehető; és így a szállítási költségekben szenvedett veszteségünk évenként 3 millió 204,700 forinttal rug, mit minden más eszköz nélkül, csupán a közmunkarendszer okszerű megváltoztatása által módunkban lett volna meggazdálkodni.

A valódi veszteség azonban ennél még sokkal nagyobb, ha nemcsak teljesen hiányzó, hanem a közmunkával tökéletlenül épített és még hanyagabban fentartott utak forgalmát is tekintetbe vesszük, melyeken szintén legalább 4—5 krajczárral magasabb szállítási bért voltunk és vagyunk kénytelenek fizetni, mint a mennyit fizetnénk, ha azok jó állapotban volnának. Ennélfogva bátran állíthatjuk; hogy a veszteség, mit kizárólag csak közutaink hiánya vagy tökéletlensége miatt szenvedtünk, legalább 5—6 millió forinttal rug évenként, mely veszteség nagyon természetesen a forgalom növekedésével mindig fokozódik.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyiltér.*)

Idenegnek névjegyzéke,

Biasini szállodájában Kolozsvárt, szeptember 20. 1872

Mikó Mihály főkirálybíró Marosszékből, Jonics Lipót birtokos Kézdivásárhelyről, Kovács János Polgármester, postamester Felvinczről, Kovács Kelemen m. k. járásbíró Felvinczről, Szejmérj István vállalkozó Stánáról, Juhos János hivatalnok Pestről, Blum János kereskedő N. Váradról, Gr. Vass Béla birtokos Czegéből, Győri Gschwindt Mihály családjával gyáros Pestről, Müller Károly hivatalnok B.-Hunyadról, Harich Károly magánozó Kassáról, Konstantiu Baltionu földbirtokos Bukarestből, Teodor Brattonu újságszerkesztő Bukarestből, Gauzeiger János vállalkozó Nagyváradról, Mühlberg József gyártulajdonos Pestről, Bíró Pál birtokos Eperjesről, Bateg Ferencz földbirtokos Gyéres-Sz.-Királyról, Elekcs György birtokos Marosvásárhelyről, Dózsa Árpád birtokos Kassáról Dr. Beyer Frigyes Brünből, Neumeier Lajos kereskedő Pestről Török János m. kir. törvényszéki bíró Rimaszombatból, Csider Károly ügyvéd Rimaszombatból, Feledi Ferencz birtokos Esnyórról, Kálay Nagy Imre ügyvéd Tórádól, Szerecsen Lajos Gömörmegegyől birtokos, Bodor Bertalan birtokos Szamosújvárról, Virág Elek tanár Debreczenből Csiky József birtokos Bánfihunyadról, Dr. Zachariás Szamosújvárról, Lengyel Bálint birtokos Bethlenből, Leviniczky Bertalan birtokos Bánfihunyadról.

A kolozsvári hitelbank és zálogköcsön társulat elfogad készpénz betételeket 100 frttól kezdve pénztárjegyekért, a melyek után 6 % kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az angol-magyar banknál. A kamatok három havonként fizetnek.

A bank kölcsönöket ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámlát váltókat; vesz értékpapírokat, Elvált pénzhajtasokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve telekkönyvezett birtokra 24 ¹/₂ vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8 % illető 6³/₄ %-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy első magyar általános biztosító társaság főgynökségének vezetését elvállalva, elfogadunk mindenemű tűz-, g. jécs életbiztosítást.

Az igazgatóság.

Minden betegnek erő és egészséggel gyógyszer és költség nélkül: Revalesciere du Barry Londonból.

Az izlőes gyógyszer Revalesciere du Barry eltávolít minden betegséget, mely a gyógyászattal ellentétl; minők gyomorfájok, idegbajok, mellbajok, tüdő-, máj-, mirigy-, nyálkák, köhögés, lélekzárás, hólyag-, vesebajok, gümőkör, z. akör, asthma, köhögés, emésztetlenség, dugulás, hasmenés, álmatalanság, gyengeség, aranyér, vizkór, láz, szédülés, vértelenség, fülzúgás, rozszulót és hánys és terheség alatt is, diabétes, melákor, elsoványodás, csusz, küszvény. Kivonat 76,000 tanúsítványból, oly egyógyulásokról, melyek a gyógy szatnak ellenállottak.

75,872 sz bizonyítvány.

Buda, bécsi-kapu utca tebr. 28. 1872.

26 nap óta élvezem az üdvös **Revalesciere** Et. a természet i-teni adománya az én kétégbeesett helyzetemben csodát mivel, a miért is egy pilanatil sem habozok ezen tágyógygyerst az emberiség második megváltójának nevezni. Ez egy kinos tüdő és légsz catarusból és lélegzethányból gyógyított meg, mely eddig minden más orvosszemnek ellenállott. Izen csod. ad.mány a természetnek a legnyomok dicsőreter érdemli, s a szenvedő emberiségnek a legjobban ajánlható.

Köller Florián,

cs. k. nyugalmazott katonai kezelő

Nagyzsombot, 1869. május 10.

Sokáig szenvedtem érvénytelenségben és ebből néni hányásban. Az ön jeles Revalesciere-chocoládja a hányást végleg eltávolította és érvényemmel helyreállította. Meggyőződés az ön Revalesciere-jének jelesességéről arra indít, hogy más szenvedőnek is ajánljam.

Berger Károly

Wolfein, 1869. március 1-én.

Rendkívüli szenvedő és beteg állapotban voltam nem bírtam sem javulást, sem aludni. Az ön Revalesciere du Barry által javult utján vagyok és kérek a mellékelt 10 frttól abból egy öt fontos szelencét küldetni. Tisztelettel vagyok Hamza Alajos.

Táplálékban levén mint a hus, a Revalesciere feidőttek és gyermekeknek 40 szerez árt megkérattitaja gyógyszerekben. Bádószelencében fél fontos 1.50. 1 fontos 2.50, 2 fontos 4. 40, 5 fontos 10 frt, 12 frs 20 frs 36 fr. — Revalesciere-lepénykék, szelencékben 2 frt, 50 kr és 4 fr. 50. Revalesciere chocolád por-étable-esc alakban 12 csészére 1.50, 24 csészére 2.00, 48 és 24 4.50. porban 120 csészére 10 frt, 238 csészére 20 frt, 576 csészére 36 frt. — Kapható: Barry du Barry és társaiál Bécs, Wallfischgasse 8. Sz. Kolozsvárt: Binder gyógyszerszáll. Pesten: Török, IPágában: Fürst J. Brünből: Eder F., Deorezenben: Mihaovics Istvan gyógy-szerzőnél, Duna-Földvált: Nadhera Pálál, Károlyváros: Brili F.-nél, Kanizsán: Lovak Károlynál, Maros-Vásárhely: Regara-i Dömötörnél, Pozsonyban: Pisztori Feixnél, Szék s Felher-várott: Dieball Györgynél, Vágnyhelyen: Conglegr Ignácznál, Váradon: dr. Halter A-nál, Ágrámban: Irgumások gyógy-szer-tárában, azonkívül a bécsi ház postai utatvány vagy utavélt mellett szétküldi.

*) E rovat alatt költségekért csupán a sajtóhatóság irányában sem válna felelősséget s Szék.

